

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI**

KATEDRA SLAVISTIKY

**KOMENTOVANÝ PREKLAD Z OBLASTI CESTOVNÉHO
RUCHU – BESKYDY**

**COMMENTED TRANSLATION IN THE FIELD OF
TOURISM – BESKID MOUNTAINS**

VYPRACOVALA: Marika Jurištová

VEDÚCI PRÁCE: Mgr. Jan Jeništa, Ph.D.

2016

Prehlasujem, že som bakalársku prácu vypracovala samostatne a uviedla všetky použité pramene.

V Olomouci 10. apríl 2016

---

podpis

Ďakujem Mgr. Janovi Jenišтови, Ph. D., za konzultácie, rady a pripomienky, ktoré mi počas písania bakalárskej práce poskytol.

---

podpis

OBSAH

Úvod.....	5
1 Komunikácia	7
1.1 Vnímanie a porozumenie	7
1.2 Tlmočenie a preklad.....	9
1.3 Typy prekladových textov.....	11
1.3.1 Charakteristika prekladu odborného štýlu.....	12
2 Najzložitejšie texty v preklade	12
2.1 Metafora a idiom	12
2.2 Okrídlené výrazy, frazeologizmy	14
3 Problematika v preklade.....	15
3.1 Hodnotenie prekladu	16
3.2 Slovníky	17
4 Časté chyby v preklade	18
5 Rozbor webových stránok.....	20
5.1 Chyby na webových stránkach Beskýd.....	20
5.2 Sumarizácia webových stránok.....	23
6 Analýza informačných a turistických letákov	24
6.1 Beskid Śląski.....	24
6.1.1 Wisla	24
6.2 Český preklad.....	25
6.2.1 Preklad vlastných mien do češtiny	28
6.3 Slovenský preklad	29
6.3.1 Wisla – kúpeľné mesto.....	29
6.3.2 Mesto pre aktívnych.....	31
6.3.3 Preklad vlastných mien do slovenčiny	32
6.3.4 Sumarizácia slovenského prekladu	33
6.4 Typografia.....	33
7 Záver	35
Anotácia	37
Zoznam použitých zdrojov.....	39

Úvod

V tejto práci sa chcem zamerať predovšetkým na poľský cestovný ruch z oblasti poľských Beskýd a na skúmanie kvality prekonania jazykovej bariéry voči zahraničným turistom zo Slovenska a Čiech v Poľsku. Vyhľadávanie reklamných, informačných letákov a internetových stránok, ktoré sú preložené do slovenčiny a češtiny, či sú gramaticky správne podané a aké percento z nich je dôkladne preložené.

Na začiatku bude rozoberaná komunikácia ako taká, jej prostriedky a vnímanie či porozumenie prekladaných textov. Poľština, slovenčina a čeština sa zdajú mimoriadne podobnými jazykmi, pretože patria do skupiny slovanských a hlavne v pohraničí všetkých troch štátov sú spolu výrazne pomiešané. Práve preto som si vybrala pohraničnú oblasť Poľska, do ktorej často cestujú ako slovenskí, tak českí turisti, hlavne kvôli dostupnosti. Tieto jazyky sú si podobné, ale v súvislosti s úradnými dokumentmi, oficiálnymi správami a oznámeniami je potrebné vyhľadať profesionálnu pomoc v podobe tlmočníka či prekladateľa, ktorý pozná jazyky, ovláda ich gramatiku a lexikálnosť a s tým súvisiacu problematiku v preklade. Mimo úradných dokumentov je veľké percento prekladov venované hlavne oblasti cestovného ruchu, prekladom brožúr, prospektov a informačných letákov.

Práve cestovný ruch si zakladá na tom, aby prilákali do svojho rezortu čo najviac turistov nielen z daného štátu ale aj zo zahraničia, čo pomôže predovšetkým národnej ekonomike, tak funguje takzvaný *incoming tourism*. Všetky objekty cestovného ruchu sa snažia zaujať zahraničných turistov a teda základnou podmienkou je prekonanie jazykovej bariéry, či už ide o zamestnancov, ktorí by mali hovoriť minimálne jedným cudzím jazykom, alebo dostupnosti prekladateľa v prípade potreby. Výber vhodného cudzieho jazyka si vyberá spoločnosť, firma či agentúra sama, hlavne vďaka rôznym výskumom v oblasti percenta najfrekventovanejších zahraničných turistov z daných krajín.

V súčasnosti je mnoho odvetví ovplyvňujúcich svetovú či národnú ekonomiku, ktoré sa okamžite vyvíjajú a napredujú, taktiež cestovný ruch je jedno z najdynamickejších odvetví, ktoré sa dokáže prispôbiť takmer okamžite, zmeniť svoju povahu a výrazne interferovať na trh práce. Turizmus je ekonomický a sociálny fenomén. Poľsko 18. 8. 2015 prijalo stratégiu Program na rozvoj turistiky do roku 2020¹, kde sa

---

¹ Uchwała nr 143/2015 [online]. 11.09.2016 [10.4.2016] Dostupné z: <http://www.msport.gov.pl/strategie-turystyka/uchwala-nr-143-slash-2015-rady-ministr-w-z-dnia-18-sierpnia-2015-r-w-sprawie-przyjecia-programu-rozwoju-turystyki-do-2020-roku>

počas tohto päť ročného obdobia budú snažiť o zlepšenie momentálneho stavu turistického ruchu v Poľsku a propagáciu, inováciu a atraktivitu služieb v oblasti cestovného ruchu.

Z časti nahliadneme do problematiky prekladu textu, charakteristiky písania prekladov odborných textov a určovania, čo znamená *dobrý preklad* a aké sú podmienky pre tvorbu správneho prekladu. Spomenutá bude typografia informačných letákov pre cestovný ruch, kedy ju môžeme využívať a v akej miere, v porovnaní s realitou skúmaných informačných letákov.

Táto práca je teda zameraná práve na cestovný ruch, jej účelom je zistiť kvalitu preložených informačných textov, poukázať na najhlavnejšie a najčastejšie chyby v oblasti prekladu z poľského do slovenského a českého jazyka v propagačných brožúrach, preklad okrídlených výrazov a metafor v texte. Budú rozoberané texty s veľkým počtom chýb a nezrovnalostí v porovnaní s originálom a poskytované ich správne alternatívy prekladu.

1 Komunikácia

Žijeme vo svete, kde je preklad nevyhnutnosťou, jazyk je kontakt, spôsob dorozumievania sa, porozumenia a chápania. Výraz komunikácia vznikol z latinského slova *communicare* čiže cesta, spojnica. Ľudia ako mysliace bytosti majú potrebu komunikatívneho myslenia a pomocou jazyka tieto myšlienky vyjadrujú. Dôležitá je existencia dvoch komunikačných partnerov; odosielateľ-emitent a prijímateľ-recipient. Komunikujeme nielen slovom (verbálne), a hlasom (paraverbálne), ale aj gestom (somaticky) a činom (neverbálne), pretože akékoľvek správanie v prítomnosti iného človeka už nesie v sebe informáciu určenú danému komunikačnému partnerovi.²

Človek je sociálna bytosť, ktorá má neustálu potrebu komunikovať, informovať a byť informovaný. Nielen počúvať a dozvedieť sa nové veci, ale vyjadriť k nim vlastný názor, uvažovať a riešiť problémy. Z toho vyvodzujeme, že jazyk má dve základné funkcie – komunikačnú a kognitívnu. Keďže komunikácia je vzájomné pôsobenie medzi odosielateľom a prijímateľom, overujeme si aj tzv. spätnú väzbu, či to prijímateľ počuje a vníma, správne tomu rozumie. Tak vytvárame hovorený alebo písaný prejav, pri využití poznatkov z daného jazyka, s ohľadom na vyhodnotenie komunikačnej situácie a normy spoločenského chovania počas prejavu a tak tvoríme jazykovú kultúru. Táto naša schopnosť vytvárania komunikácie sa sťažuje pri použití cudzieho jazyka³.

Nejazyková komunikácia je oveľa staršia ako jazyková. Kedysi to boli len zvuky, ktoré vydával pračlovek, chceli nimi vyjadriť určitú informáciu alebo emóciu a vyvinula sa z toho artikulovaná jazyková reč. Vytvorenie jazyka však nijak neznížilo na účinnosti nejazykovej komunikácie. Výskumy hovoria, že až 55% obsahu vyslovenej správy patrí gestám a činom, ktoré vysielame vedome alebo nevedome.

1.1 Vnímanie a porozumenie

Procesy vnímania a porozumenia začali byť rozoberané a skúmané už v 80. rokoch minulého storočia, venovali sa im rôzne vedné odbory a zaujímavé výskumy v oblasti psycholingvistiky a umelej inteligencie, Marvin Lee Minsky, známy americký vedec a jeden z najväčších osobností na poli umelej inteligencie napísal knihu *Perceptrons*, ale aj J.L. McClelland, Eleonor Roschová a iní.

---

² Múglová, D. *Komunikácia, tlmočenie, preklad*. Bratislava: ARIMES, 2009. 11s. ISBN 978-80-89132-82-9

³ Jelínek M. – Švandová B. *Argumentace a umění komunikovat*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 221s. ISBN 80-210-2186-1

SúčasnÉ výskumy sú hlavne poznatky F. Barletta, psychológa, ktorý sa snaží opísať poznávacie procesy pomocou pojmu *schéma*. Náš mozog spracováva všetko, čo sme videli, počuli a čítali a tieto informácie ukladá do pamäti vo forme celistvých obrazov. To znamená, že ak počujete alebo čítate slovo škola, vybaví sa vám celý obraz vrátane učiteľov, žiakov, kolegov a samozrejme pocitov a vôní. Vnímanie a porozumenie pomocou schém umožňuje rýchlejšie spracovanie veľkého množstva informácií, s ktorými sa človek stretáva. E. Roschová okolitý svet nenazýva schémou ale prototypom. Ten vzniká na základe našich skúseností. Už od malička vieme, ako vyzerá dom, načo slúži a aký má tvar – to znamená, že máme prototyp domu. Každá kultúra môže mať iné predstavy o dome, Eskimák si prototyp domu predstaví ako iglu, na tom však nezáleží. Záleží na informácii, ktorú dom ako prototyp nesie a to je príbytok, v ktorom žijú ľudia. Tento poznatok je dôležitý nielen pre monolingválnu ale hlavne pre interlingválnu, čiže medzijazykovú komunikáciu.

Vnímanie a porozumenie však môže byť limitované istými komunikačnými skratkami ako je napríklad zlyhanie komunikačného kanála. Problémom porozumenia môžu byť mechanické prekážky ako sú preklepy v písanom texte alebo šumy v telekomunikačnom spojení či príliš rušné prostredie. Ďalší problém môže byť použitie metafor a iných básnických prostriedkov, ktoré prijímateľ správy nepochopí, poprípade nepozná ich význam a prenesenosť. Neuvedomenie si rozdielnosti všeobecných znalostí alebo v individuálnom jazyku (rôzne dialekty), rozdielne žargóny a slangy medzi odosielateľom a prijímateľom.⁴

Príčin nedorozumení a neporozumenia je určite ešte omnoho viac, ale spomenuté sú tie najčastejšie. Kognitívna psychológia, neurofyziológia a iné vedné odbory výrazne prispeli k zlepšeniu a poznaniu procesov vnímania, ale je ešte veľa nepreskúmaných oblastí, pretože všetky tieto procesy sa odohrávajú v mozgu človeka, ktorý je ešte stále označovaný za čiernu skrinku ľudského tela. Vedec H.G. Hönlig veľmi výstižne povedal: „Každý pokus pozorovať prácu mozgu by sa dal prirovnať k pobytu v tmavej miestnosti. Aj tam môžete len dotykom nahmatať obrysy predmetov a vytvárať si hypotézy o tom, ako vyzerá celá miestnosť. Môžete, prirodzene, zažať svetlo. Potom by ste však už neskúmali predmety v tmavej, ale osvetlenej miestnosti.”

---

⁴ Mügllová, D. *Komunikácia, tlmočenie, preklad*. Bratislava: ARIMES, 2009. 11s. ISBN 978-80-89132-82-9

1.2 Tlmočenie a preklad

Zatiaľ sme sa venovali len medziľudskej komunikácii, kde odosielateľ a príjemca hovoria jedným jazykom, tu sa jedná o monolingválnu, čiže jednojazyčnú komunikáciu. Ak komunikanti nehovoria spoločným jazykom, vzniká jazyková a kultúrna bariéra, ktorá znemožňuje dorozumenie. Do komunikačného procesu tak vstupuje tretí článok – sprostredkovateľ. Ten ovláda oba jazyky a dokáže ich dekódovať z jedného jazyka do druhého a naopak. Odborník na ústne sprostredkovateľstvo je tlmočník a na písomné je prekladateľ. Spoločný názov pre tlmočníka a prekladateľa je translátor a ich činnosť sa nazýva translácia⁵.

V medzijazykovej komunikácii vznikajú rozdiely ako komunikačné špecifiká, kde sa do komunikačného procesu zapája nový prvok – translátor a sprostredkuje porozumenie medzi dvoma jazykmi. Koexistujú tu dva jazykové kódy, translátor pracuje spravidla s dvoma jazykmi – materinským a cudzím. Rečová činnosť translátora nespočíva v potrebe vysloviť a napísať vlastné myšlienky, ale pretlmočiť alebo preložiť cudzie. Základným stavebným dielom tlmočenia je počúvanie s porozumením a hovorenie, pre preklad je to čítanie a písanie. Vnímanie a porozumenie sú len základ, podstata, ktorú začína ďalej spracovávať.

Tlmočníci a prekladatelia, a ich potreba pre ľudstvo vznikla podľa legendy už po biblickej Potope. Ľudia dovtedy vraj hovorili len jedným jazykom a v Starom zákone sa píše (Genesis 11, 1-9): *Hospodin riekol: Je tu jeden ľud a všetci majú jednu reč, a to je začiatok ich výčinov, teraz im už nič neznemožní vykonať, čo si zaumienia. Poďme, zostúpme a zmätme im tam reč, aby ani jeden nerozumel reči druhého.* Existuje však viacero legiend z antických a gréckych mytológií, ktoré si rôznorodosť jazykov vysvetľujú po svojom. Preklad sa však začal vyvíjať až po vzniku písomníctva. Latinský výraz pre tlmočníka a prekladateľa je *interpres*. Môže byť odvodený od výrazu *interpartes* (podeliť sa), alebo od slovesa *interpretari* (vykladať, interpretovať). Postupne vznikli slová pre dnešné označenie tlmočník v slovenčine, tlumočník v češtine a tłumacz v poľštine. V minulosti boli tlmočníci veľmi cenení, či už išlo o šikovnosť v tlmočení, alebo ako tlmočník *Vigilas*, bol poverený zavraždiť kráľa Atilla, králi im nechávali veľkú dôveru⁶.

---

⁵ Múglová, D. *Komunikácia, tlmočenie, preklad*. Bratislava: ARIMES, 2009. 11s. ISBN 978-80-89132-82-9

⁶ Jelínek M. – Švandová B. *Argumentace a umění komunikovat*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 221s. ISBN 80-210-2186-1

Dejiny prekladu začínajú už okolo roku 196 pred naším letopočtom, kedy vznikol Rosettský kameň, na ktorom je vyrytý dvojazyčný nápis v egyptčine a gréčtine v troch druhoch písma. Tento základný preklad je zaujímavý hlavne preto, že je tam ukázaný preklad doslovný a preklad voľný. Je to opozícia, ktorá zaujíma prekladateľov až dodnes. V antike umenie čítať a písať nebolo určené každému, ľudia si veľmi cenili tých, ktorí to dokázali a preniesli dorozumenie do vyššieho levelu – medzi dvoma rozdielnymi jazykmi. Známemu humanistovi, prekladateľovi a typografovi Etiennovi Doletovi vďačíme za „prekladateľských päťoro“, kde zhrnul 5 zásad ako správne prekladať;

1. dokonale pochopiť zmysel a látku prekladaného diela,
2. ovládať obidva jazyky – východiskový aj cieľový,
3. vyhýbať sa doslovnému prekladu,
4. používať zrozumiteľný jazyk bez množstva latinizmov a novotvarov,
5. dbať o dobrý, uhladený a jednoliaty štýl písania.

Tieto zásady boli vydané v roku 1540 a sú s daným poopravením platné aj dodnes. Po tomto výraznom zlome vstupuje čoraz viac do popredia voľný preklad. Hlavne v 18. storočí, pretože v období klasicizmu bol úzko ohraničený pojem „dobrý vkus“ a prekladatelia sa museli podľa toho riadiť, či sa jednalo o oficiálne preklady alebo poéziu. V romantizme sa navraciame k vernosti originálu, čiže doslovnému prekladu, začal záujem o vlastnú históriu a autenticitu. V dnešnej dobe sa prekladateľ snaží o rovnováhu medzi doslovnosťou a voľnosťou preloženého textu. V 50. rokoch minulého storočia sa začali vyvíjať dve línie – jazykovedná a literárnovedná. Jazykovedná disciplína bola pomerne nová, dostala názov lingvistika prekladu a rýchlo sa rozvíjala hlavne vo Francúzsku, Nemecku, Spojených štátoch a Veľkej Británii a bola vnímaná ako obecná teória prekladu veľkým množstvom prekladateľov.⁷

Bola založená najstaršia tlmočnická a prekladateľská škola moderného typu – ženevská ETI, v roku 1953 vznikla v Paríži prvá francúzska tlmočnicko-prekladateľská škola ESIT, a tak isto pripravovali translátorov aj na Univerzite Karla Marxa v Lipsku. Ďalšie vzdelávacie strediská pre budúcich tlmočníkov a prekladateľov sú inštitúty v Heidelbergu, Grazi, Viedni a GERMERSHEIME. V bývalej ČSSR bol v roku 1963 na Univerzite 17. listopadu v Prahe otvorený štvorročný študijný odbor prekladateľstva a tlmočníctva. V roku 1970 bola založená pobočka Univerzity 17. novembra s päťročným študijným odborom aj v Bratislave. V roku 1970 bola vytvorená organizácia Jednota

---

⁷ Kufnerová Z. – Skoumalová Z. *Překládání a čeština*. Praha: H & H, 1994. 7s. ISBN 80-85787-14-8

tlmočníkov a prekladateľov a v roku 2007 vzniklo na Slovensku podobné združenie pod názvom Slovenská asociácia prekladateľov a tlmočníkov. Záujem o túto profesiu zvýšila hlavne možnosť študovať nespočetné množstvo jazykov z celého sveta. Nanovo sa otvárajú prekladateľské odbory na univerzitách v Bratislave, Nitre a Banskej Bystrici, a je zrejmé, že translačná činnosť zažíva momentálne jedno z najproduktívnejších období.⁸

1.3 Typy prekladových textov

Rozdeľujeme rôzne typy textov; ide o texty informatívne – ich úlohou je sprostredkovať určitú informáciu, záleží na tom, *čo* sa hovorí, patria sem odborné texty, obchodná korešpondencia, dokumenty a informačné prospekty, ktorým sa budem venovať v ďalšej kapitole podrobnejšie. Texty informatívne opisujú svet okolo nás. Potom sú tu expresívne texty, kde sa snažíme osloviť komunikačného partnera po emocionálnej stránke, vyvolať umelecký zážitok. Tu nie je na prvom mieste *čo* sa hovorí, ale *ako* sa to hovorí. Beletristické texty svet obohacujú. Tretím druhom sú texty operatívne, ktoré majú spôsobiť aby komunikant vyslovil svoj názor, osvojil si ideológiu, mal životnú filozofiu a predložil ju. Snažia sa o to, aby si niečo kúpil alebo pridal k danej činnosti. Svet menia texty operatívne.

Vzťah medzi danou vecou a slovom je veľmi zložitý prekladateľský proces a ich spojitosť je vytvorený akustický obraz s pojmom. Prekladateľský proces môžeme deliť na 3 rozdelenia. Prvá fáza sa nazýva prekladateľská, počas ktorej prekladateľ číta text, oboznamuje sa s ním, študuje ho, premýšľa nad riešeniami prekladu textu, zisťuje či textu dostatočne rozumie. V druhom rozdelení ide o tvorbu samotného prekladu, počas ktorého prekladateľ pracuje so slovníkmi, internetom, odbornou literatúrou alebo rôznymi knihami, pretože nemusí vedieť všetko, ale musí byť schopný si dohľadať potrebné informácie. Tretie rozdelenie patrí kontrole preloženého textu, opravuje gramatiku, štruktúru vety a syntax, jednoducho sa snaží o stopercentnú zrozumiteľnosť textu pre prijímateľa, ktorá je dôležitá aby prekladateľ vedel, ako prispôbiť štýl a intelektuálnosť písania. Rozdielne bude písať text pre právnickú firmu a inak informačný leták. Prekladatelia si svoju prácu rozdeľujú aj do menších podskupín a krokov, začínajúc

---

⁸ Múglová, D. *Komunikácia, tlmočenie, preklad*. Bratislava: ARIMES, 2009. 11s. ISBN 978-80-89132-82-9

od prijatia východiskového textu až po skompletizovanie cieľového textu a odovzdanie ho zadávateľovi daného prekladu⁹.

1.3.1 Charakteristika prekladu odborného štýlu

Pri preklade odborného textu je za cieľ podať jasnú, presnú a podľa možnosti úplnú informáciu, ktorá má logické usporiadanie a získané poznatky sú prezentované širokému publiku. Záleží na presnosti, účelnosti, jednoznačnosti a neemotívnosti, dôležitá je monologická forma a prijímať verejnosť ako adresáta. Cieľom je zreteľnosť, odbornosť. Vytvorenie textu úspešne tak, aby plnil svoji funkciu je ovplyvnené viacerými mimojazykovými činiteľmi ako odkazy na inú literatúru alebo intertextualita, záleží na pochopení textu.¹⁰

2 Najzložitejšie texty v preklade

Medzi jeden z najťažších orieškov v prekladateľskom odbore je preklad slovných hračiek založených na homonymii, metaforách, frazeologizmoch a iných jazykových fenoménoch a preklad literárnych diel. Tu záleží na tom, ako samotný prekladateľ pochopí daný text a či to bude mať ten správny komunikačný účinok pri preložení textu.

2.1 Metafora a idiom

Metafora je jeden z básnických trópov, vzniká pomocou slova v jeho prenesenom význame, v podobnosti predmetov a ich vlastností na základe ich vonkajšej podobnosti. Snažíme sa pomenované veci vyjadriť iným spôsobom. Estetika je dôležitá hlavne v umeleckých textoch, ale využíva sa aj v každodennej komunikácii, niekedy ich užívanie ani nevnímame, stali sa bežnou súčasťou našej každodennej komunikácie. Ide o metafory ako napríklad: *more problémov, letieť do školy, čelo auta, nebo plače, mať kamenné srdce, usmialo sa šťastie, kvapka šťastia, smola sa mu lepí na päty* a iné¹¹.

---

⁹ Mounin G. *Teoretické problémy prekladu*. Praha: Karolinum, 1999. 31s. ISBN 80-7184-733-X

¹⁰ Knittlová, D. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 206 s. ISBN 978-80-244-2428-6

¹¹ Lotko E. *Slovník lingvistických terminů pro filology*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 1999. 64s. ISBN 80-7067-965-4

Možnosti prekladu napredujú veľmi rýchlo, kedysi reklamné texty boli poskytované v pôvodnom znení, poprípade s doslovným prekladom, ktorý nebol vždy účinný a neplnil povinnosti vyžadujúce pri reklamách na konkurenčnom trhu. V oblasti cestovného ruchu, čiže v brožúrach, letákoch a prospektoch sa agentúry a kancelárie snažia predať danú destináciu, to znamená, že musia zaujať. Zaujať môžu dvoma spôsobmi a to buď vo vizuálnej podobe ako sú fotografie a videá alebo text v prospektoch. Cestovné agentúry si najímajú kvalitných fotografov, ktorí sa snažia zachytiť tie najkrajšie miesta destinácie v tom najkrajšom počasí a to isté sa agentúry snažia pri písaní textov o hoteloch, destináciách a výletoch, ktoré majú vo svojej ponuke¹². Zaujať na prvý pohľad, čo najdôkladnejšie opísať krásu destinácie, aby si zákazník priamo vedel predstaviť opisované miesto a aby ho lákala predstava si výlet kúpiť. Cestovné agentúry sa nesnažia vymenovať len presné informácie, viac sa snažia o zaujatie a spôsobiť pocit relaxu už pri samotnom čítaní, opis prostredia s použitím metafor vyvoláva v nás obraznosť. A práve obraznosť je to, čím spoznávame svet. Na oficiálnej stránke Euroregiónu Beskydy opisujú krásu Beskýd takto:

V strede Európy leží miesto, kde sa stretávajú tri národy. Nájdeme tu také rázovité oblasti, ktoré návštevníkom vyrážajú dych. V Euroregióne Beskydy nás očaruje nielen malebnosť prírody, ale i kultúrne a historické dedičstvo odrážajúce farebnosť minulosti.

V tomto krátkom texte sa stretávame s metaforami vyrážať dych, malebnosť prírody, farebnosť minulosti. Je dôležité, aby prijímateľ textu metafory pochopil a boli mu známe, preto práve prekladatelia musia nájsť v cieľovom jazyku podobné metafory a prirovnania aby im možný zákazník pochopil.

Prekladateľ musí poznať zmysel metafor a idiomy, aby ich vedel správne preložiť do cieľového jazyka a v cieľovom jazyku nájsť také, ktoré sa podobajú ich zmyslu. Idiom je výraz, ktorý pomenúva obrazné alebo expresívne spojenie. Niektoré metafory a idiomy sa môžu zdať prekladateľovi jednoduché, ich zmysel sa dá rýchlo dešifrovať. V poľštine a slovenčine sa nachádzajú idiomy, ktoré sú identické ako napríklad: *Klamstwo ma krótkie nogi*. Tento idiom sa prekladá doslovne, je zakorenený aj v slovenčine: *Klamstvo má krátke nohy*. Ale v poľštine sa vyskytujú aj také, ktoré po doslovnom preložení nedávajú zmysel, čiže slovenský čitateľ by im neporozumel, napríklad: *Bulka z masłem*. Idiom opisuje nejakú činnosť, ktorá bola ľahko zvládnuteľná,

---

¹² Jettmarová Z. *15x o prekladu*. Praha: Jednota tlumočníků a překladatelů, 1999. 43s. ISBN 80-86261-03-4

v slovenčine by sme to preložili ako: *Bola to hračka. Urobil som to ľavou zadnou*. Nakoniec sa môžeme stretnúť s takými metaforami, ktoré sa zdajú identické, ale doslovný preklad by mohol viesť k nedorozumeniu. Použijem príklad z francúzštiny, čierny pasažier nie je vo francúzštine čierny, ale nezákonný (*passager clandestin*), čierna ovca sa do francúzštiny prekladá ako prašivá (*brebis gelause*). Pre tvorbu metafor sú dôležité aj synonymá, či už úplné alebo čiastočné, ktoré nám dopomáhajú nájsť ten istý alebo veľmi podobný význam slova, umožňujú nám prejav obohatovať a slová striedať a zamieňať za iné¹³.

V každej kultúre sú inak zakorenené slová, ktoré používame v metaforách, naprieč európskymi krajinami vyvolávajú niektoré slová rovnaké chápanie, avšak posunutím sa na východ do Ázie môže nastať problém. V európskych krajinách sovu chápeme ako múdre, inteligentné zviera, znak múdrosti v rozprávkach a v Ázii toto zviera znamená pravý opak. Dôležitá je funkcia, scenár, ktorý sa skrýva za slovom. Preto bude potreba pozmeniť zviera pri preklade, aby prijímateľ pochopil, že autor odkazuje práve na múdrosť. Preklad týchto metafor je závislý na texte, v akej veľkej miere môže s textom prekladateľ pracovať a meniť ho. Prekladateľ môže metaforu oslabiť, ak ide o expresívnu alebo vulgárnu myšlienku. Môže sa stať, že v cieľovom jazyku prekladateľ nenájde žiadny metaforický ekvivalent, vtedy môže metaforu opísať, parafrázovať.

2.2 Okrídlené výrazy, frazeologizmy

Okrídlené slová sú výrazy, ktoré vznikli z výrokov nejakých literárnych či historických postáv alebo názvy literárnych diel. Tieto výrazy neostali len na stránkach kníh, ale rozšírili sa aj do ústnej komunikácie a poznajú ich aj tí, ktorí nevedia odkiaľ pochádzajú. Aj ten, kto nikdy nečítal Shakespearovu hru *Hamlet* určite už počul výrok ako Byť či nebyť, alebo Cézarovu vetu *Veni, vidi, vici*, čiže Prišiel som, videl som, zvíťazil som. Každý pozná výrok *A bolo svetlo*, pochádzajúci z Biblie, to je takzvaná alúzia, čiže odkaz na Bibliu. V európskych kultúrach tieto výrazy spravidla majú svoj ekvivalent, poprípade prekladateľ dodatočne vysvetlí v poznámkach pod čiarou, o aký výraz alebo alúziu ide. Okrídlené výrazy sa často používajú v publicistickom texte, kde sú často obmeňované a aktualizované, zosmiešňované. Na preklad sú tieto pozmenené výrazy ťažšie, pretože čitateľ musí poznať nielen podstatu výrazu, ale aj ďalší kontext napr. politickej situácie danej krajiny.

---

¹³ Hubáček J. *Učebnice stylistiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. 113s. ISBN 14-435-87

Frazeologizmus je jazyková jednotka a vyznačuje sa svojou obraznosťou významu. Pri frazeologizmoch platia podobné pravidlá ako u metafor, prekladateľ hľadá identický alebo podobný frazeologizmus v cieľovom jazyku, poprípade opisuje vlastnými slovami. Poľský frazeologizmus *Mieć w jednym palcu* preložíme do slovenčiny ako Mať to v malíčku. Význam a funkciu majú rovnakú, dokonca sa u oboch objavuje jeden prst ako časť frazeologizmu, ale frazeologizmus nie je rovnaký a pri preklade ho nemôžeme preložiť doslovne, aj keď by čitateľ pochopil význam.¹⁴

3 Problematika v preklade

Vývoj prekladu ako takého postupom času napreduje spolu s technickou vyspelosťou, kedysi sa používali na preklad slovníky v knižnej podobe, dnes máme na všetko technológie, počítače, internetové stránky a slovníky, ktoré nám vyhľadajú všetko potrebné na preklad za sekundy. Samozrejme, preklad textov cudzích jazykov nie je pre každého. Profesionálni prekladatelia nehodnotia preklady podľa kvality ich originálu, ale zhodujú sa v tom, že zlý preklad sa neospravedľuje na základe nekvalitného či zle čitateľného originálu.¹⁵ Preklad, ktorý je adekvátny zvolenému textu musí spĺňať množstvo požiadaviek a dobrý preklad by nemal byť vnímaný ako preklad, ale ako pôvodné dielo vytvorené v inom jazyku, musí spĺňať najmenej tri kritériá, ktoré sú základom:

1. v cieľovom jazyku musí preklad pôsobiť prirodzene
2. preklad obsahuje totožný význam ako v základnom texte
3. ostáva zachovaná dynamika pôvodného prejavu, preklad vyvoláva rovnakú reakciu ako zadaný text

Neodmysliteľnou súčasťou je informačná alebo významová ekvivalencia, taktiež v štylistickej alebo syntaktickej rovine.¹⁶

---

¹⁴ Múglová, D. *Komunikácia, tlmočenie, preklad*. Bratislava: ARIMES, 2009. 235-252 s. ISBN 978-80-89132-82-9

¹⁵ Molnár, O. – Kubánek, M. *Kvalita a hodnocení překladu: Modely a aplikace*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. 167 s. ISBN 978-80-244-4792-6

¹⁶ Knittlová, D. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 206 s. ISBN 978-80-244-2428-6

3.1 Hodnotenie prekladu

Veľmi dôležitou časťou v profesii prekladateľstva je aj hodnotenie prekladu alebo takzvaná kritika prekladu v oblasti skúmania jazykovej kvality a rozlíšenia trvalej kvality textov a textov na krátkodobú spotrebu. Kvalita prekladu vždy tvorila základné aspekty prekladania, ale je veľmi zložitú uviesť, aký je „dobrý“ a aký nekvalitný preklad. Prekladoví kritici používajú rôzne typy a parametre na hodnotenie prekladových textov, kde ide o maximalizáciu zaistenia efektivity prekladu. Tieto texty sú predkladané rôznym typom ľudí a príjemcov popri používaní rozmanitých metód na zistenie rôznorodých cieľov.

Jeden z najčastejších prekladov sú preklady pragmatických textov, čiže akékoľvek neliterárne spisy určené čitateľom, ktorí nepotrebujú odborné znalosti, ktoré tvoria výraznú časť prekladateľstva a sú definované ako funkčné splnenie potrieb a požiadaviek zadávateľa. Hodnotenia týchto textov sú zamerané na účel, logiku a kontext, pričom logika je zrejme najdôležitejším činiteľom, a hodnotí sa ako prvá. Ak logika nie je dostatočne jednoduchá a prijateľná pre čitateľa, pokiaľ sa v texte vyskytnú závažné nedostatky, v hodnotení sa nemusí pokračovať a preklad sa uzná za nesprávny a nedôkladný.

Pri tomto hodnotení sa používa tzv. *hodnotiaci scenár*, ktorý disponuje rôznymi sekciami ako sú hodnotiaci proces a postup, zadávateľ prekladu, príjemca, priamo stanovené podmienky na preklad, rozsah a typ textu, ďalej sa zaoberajú otázkami aký je účel hodnotenia, ich kritériá a forma hodnotenia. Pri kvalite prekladu musíme uvážiť množstvo času poskytnutého na preklad, využitie jazykových zdrojov alebo komplexnejšie informácie o texte a dostupnosť technológií počas prekladu, často tu rozhoduje ľudský faktor, ktorý pridáva dynamiku na hodnotení, záleží na názoroch zákazníka.

Existuje množstvo modelov zameraných na zisťovanie chýb, môže ísť o základný typ správny/nesprávny preklad, tu sa uvádza okolo 3-4 menších chýb ako napríklad interpunkcia alebo jednej závažnej chyby v rozhraní gramatiky či syntaxu a pravopisu na 1 000 slov, tolerancia sa však môže rôzniť voči rôznym jazykom, poprípade môžeme preklady kategorizovať na typ obsahu a stupeň náročnosti textu.

Hodnotenie sa prevádza pomocou tabuliek a kalkulátorov, v niektorých prípadoch pomocou vlastných nástrojov ako sú dotazníky či iné záznamy a protokoly na určenie čitateľnosti a plynulosti textu.¹⁷

3.2 Slovníky

V dnešnej dobe je nespočetné množstvo druhov slovníkov, ktoré pomáhajú prekladateľom v ich práci, existujú v knižných formách, najčastejšie sa však využívajú už len internetové slovníky, ich výhodou je nepotrebnosť uskladňovania veľkého rozsahu kníh a zhromaždenie všetkých potrebných slovníkov v jednom počítači. Slovníky predstavujú veľmi dôležitú učebnú pomôcku pre učenie sa cudzích jazykov a v dnešnej dobe slúži ako praktická príručka.

Hlavné rozdelenie slovníkov rozlišuje slovníky na *lingvistické*¹⁸, ktoré objasňujú slová, prinášajú údaje o pravopise slova, výslovnosti a pôvode, používajú ukážky a *informatívne*, ktoré objasňujú predmety a javy, napr. encyklopedické slovníky. Ďalej sa tu zaraďujú slovníky výkladové, tie pomáhajú v oblasti sémantického a gramatického hľadiska, pravopisu a výslovnosti slov. Synonymický slovník obsahuje dvojice a rady slov s príbuzným významom, ďalej slovníky terminologické, cudzích slov, pravopisné, frazeologické a jeden z najrozšírenejších a najpoužívanejších slovníkov v prekladateľskej praxi je *prekladový* slovník. Prekladový slovník je dvojjazyčný, v ktorom sa cudzie slová prekladajú z jedného do druhého jazyka a obvykle aj naopak, vyskytuje sa vo formách školských, vreckových až po akademické, slová sú usporiadané abecedne a spravidla obsahujú aj gramatické tabuľky alebo základy gramatiky cudzieho jazyka.¹⁹

Pre prácu prekladateľa sú dôležité aj glosáre. Glosár je v podstate slovník s výkladom nejasných slov alebo ich prekladov. Prekladateľ môže mať postupom času vo svojej profesii vytvorený vlastný glosár, alebo viac – z každého odvetvia, ktoré prekladal jeden.

---

¹⁷ Molnár, Ondřej – Kubánek, Michal. *Kvalita a hodnocení překladu: Modely a aplikace*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. 83-102 s. ISBN 978-80-244-4792-6

¹⁸ Lotko E. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 1999. 64s. ISBN 80-7067-965-4

¹⁹ Základné druhy slovníkov [online]. 24.07.2011 [cit. 10.4.2016] Dostupné z: <http://www.zones.sk/studentske-prace/gramatika/5045-zakladne-druhy-slovnikov/>

4 Časté chyby v preklade

V tejto kapitole by som sa chcela zamerať na chyby, ktoré sa vyskytujú v prekladoch a rozoberiem tie, ktoré sú obvyklé a časté.

Každý jazyk má určené zákonitosti a sťažuje prekladateľovi cestu k dokonalému prekladu. Najčastejšou a základnou školskou chybou prekladu je nepochopenie textu. Záleží na tom, aby sa prekladateľ stále vzdelával ohľadom cudzieho jazyka a nezanedbával jazyk materský. Z dobrého prekladu sa dá vytvoriť preklad výborný za pomoci redaktora, ktorý mu pomôže opraviť chyby. Prvým pravidlom prekladu je, že každý text je vždy preložiteľný. To, čo je vyjadrené v jednej reči, je možné adekvátne previesť do druhej, je to takzvaný Exact Translation Hypothesis. Prekladateľ musí venovať textu dostatočný čas a nepísať prvé, čo nás napadne, to je tzv. maxminimová stratégia, tj. snaha dosiahnuť maximálneho efektu s minimálnym úsilím. Hlavnou charakteristikou prekladateľa by mala byť predovšetkým tvorivosť, vedieť tvorivo myslieť a konať. Názov prekladateľ teda opisuje osobu, ktorá sa zaujíma o preklady textu z jedného do druhého jazyka, či už ide o profesionála alebo laika²⁰.

Text musí prekladateľ vnímať ako časti celku, ktoré bude postupne prekladať, naopak však celostné chápanie jedného textu zavádza prekladateľa aby sa zameril na príliš rozsiahle celky a jednotlivé myšlienky sa budú nakoniec skresľovať. Niektoré chyby urobí prekladateľ zámerne, ktoré dopomáhajú pochopeniu alebo celistvosti textu.

1. Pri preklade z jazyka, ktorý má rozdielny slovosled, máme tendenciu poradie slov zanechať.
2. Slovenčina nepoužíva tak často pasíva ako poľština.
3. Pod vplyvom cudzieho jazyka dávame do prekladu rozvinutý prívlastok pred podstatné meno, čo nie je v našom jazyku prirodzené. Je síce *drevospracujúci podnik*, ale lepšie je dať rozvinutý prívlastok až za substantívum, čiže *podnik spracúvajúci drevo*.
4. Ďalším problémom je nadužívanie prívlastňovacích zámen. Napr.: *Moja ceruzka spadla*. V tomto prípade píšeme vetu bez prívlastňovacieho zámena *moja*. Prirodzenejšie pre slovenský jazyk by bolo použitie datívu. Ceruzka *mi* spadla.

---

²⁰ Fišer Z. *Překlad jako kreativní proces*. Brno: Host, 2009. 28s. ISBN 978-80-7294-343-2

5. Prekladateľ si musí dávať pozor na prílišné používanie spojky *ktorý* a jeho obmien. V tomto prípade je odporúčané súvetie rozdeliť, alebo nahradiť prídavným činným.
6. Skutočným orieškom je prekladanie tzv. expletívnych slov. V slovenčine do tejto skupiny patria: *potom, vtedy, predsa, proste, ako,..* Sú to nadbytočné stavebné prvky v texte, ktoré nenesú žiadnu informáciu, ale v bežnej reči sú veľmi časté. Podstatná je tzv. dynamická ekvivalencia, čo znamená, že cieľový text by nemal byť informačne viac preťažený ako základný text.
7. K expletívnym slovám patria aj slová kontaktové, ako napr.: *že, však, počuj,..* Udržujeme tým vzťah medzi odosielateľom a príjemcom správy. V cieľovom jazyku ich často vynechávame a neprekladáme.
8. Zaujímavý je aj prekladateľský problém oslovenia, pretože v každom jazyku sú konvencie iné. V poľštine je dôležité oslovenie *Pan, Pani, Państwo*, naopak v slovenčine vykáme. Pokiaľ priamo neoslovujeme človeka, môžeme to úplne obísť a napísať slovíčko *prosím*. Napr.: Neviete kde sa nachádzajú toalety? použijeme *Prosím*, kde sa nachádzajú toalety?
9. Pri preklade miestnych mien a názvov buď nechávame všetko v pôvodnom znení, alebo sa snažíme zistiť, či existuje preklad v cieľovom jazyku. Napríklad mesto *Warszawa* má zakotvený preklad do slovenčiny ako *Varšava*, ale pokiaľ nemá, je na samotnom prekladateľovi, či ponechá oficiálny názov, alebo tento názov preloží do cieľového jazyka.²¹

Je zreteľné, že každý prekladateľ a každý redaktor je citlivý na niečo iné a odlišujú sa od seba vo výbere slov a štylistických prostriedkov.

---

²¹ Krijtová, O. – Havlíková V. *Pozvání k překladačské praxi*. Praha: Apostrof, 2013. 47s. ISBN 978-80-87561-28-7

5 Rozbor webových stránok

V rozbere webových stránok sa budem venovať vybraným stránkam v poľštine pre cestovný ruch z oblasti poľských Beskýd, koľko z nich je fakticky preložených do slovenčiny, samozrejme aj do češtiny. Zamerala som sa najmä na cestovný ruch v oblasti hotelierstva, kde budúci zákazníci potrebujú byť presne informovaní, stránky miest s historickými pamiatkami a inými atrakciami sú často neprekladané, väčšinu z nich nájdeme sekundárne v tlačených brožúrach v aulách hotelov a rezortov, poprípade priamo na miestach pamiatok, taktiež sú častí delegáti na možné priame tlmočenie počas výletov, preto prekladom týchto stránok neprikladajú takú dôležitosť ako napríklad ponuky hotelov a ubytovaní.

Na poľských stránkach, či už sa jedná o turistické informácie alebo základné informácie o Beskydách a mestách v okolí výrazne chýbajú slovenské preklady stránok. Popri skúmaní vybraných stránok som zistila, že veľké percento poľských internetových stránok z oblasti Beskýd je preložených len do anglického a nemeckého jazyka a v ojedinelých prípadoch do slovenského, českého či iného jazyka. Práve kvôli tomu budem rozoberať aj webové stránky preložené do češtiny

Najväčšie množstvo poľských stránok²² preložených do slovenčiny²³ a češtiny²⁴ bolo spätých hlavne s Euroregiónom Beskydy. Euroregión Beskydy je projekt s nadnárodným združením miest a obcí. Je založený na spoločných aktivitách poľských, slovenských a českých miest, ktoré napomáhajú k ekologickému, hospodárskemu, kultúrnemu, sociálnemu a vzdelanostnému rozvoju. Do tohto projektu je zapojených 119 obcí euroregiónu s hlavnými sídlami v Žiline (Slovensko), Bielsko-Biala (Poľsko) a Frýdek-Místek (Česká republika).

5.1 Chyby na webových stránkach Beskýd

Prvou nezrovnalosťou, ktorá nie je gramatickou, lexikálnou či inak súviciacou chybou s prekladom, ale vhodnou na zmienenie je, že každý z týchto troch štátov má územie Beskýd určené inak. Je to hlavne kvôli tomu, že Beskydy ako také nikdy nemali presné hranice a tak si ich každý štát určuje pomerne samostatne. Najčastejšia definícia

---

²² euroregion-beskydy.pl [online] [cit. 10.4.2016] Dostupné z: <http://www.euroregion-beskydy.pl/>

²³ regionbeskydy.sk [online] 07.12.2014 [cit. 10.4.2016] Dostupné z: <http://www.regionbeskydy.sk/aktualita/340/>

²⁴ euroregionbeskydy.cz [online] [cit. 10.4.2016] Dostupné z: <http://www.euroregion-beskydy.pl/cz/>

hraníc je, že sa rozprestierajú od rieky Bečvy v Českej republike až po rieku Čeremoš na Ukrajine. Rozloha Beskýd je na šírku okolo 50-70 km a na dĺžku okolo 600km.

Najzákladnejšou chybou, ktorú som zistila v preklade zo slovenského a českého jazyka do poľského, bola neschopnosť preloženia samotného názvu oblasti. Už na titulnej strane spomínaného Euroregiónu označujú za poľský preklad Beskýd ako *BESKIDI*, ktorý je chybný. Oficiálny poľský názov je Beskidy.

Na internete sa nachádza množstvo stránok s ponukami ubytovania na jednom mieste, kde stačí zadať požiadavky a nájdú vám všetky možnosti v okolí, najznámejšie a najpoužívanejšie sú tie celosvetové²⁵, pretože si stačí len vybrať z ponuky jazyk, ktorý ovládame a dokážeme si vybrať ubytovanie v ktoromkoľvek štáte bez obmedzenia nevedomosti jazyka, ktorý sa v danom štáte využíva.

Avšak problém nastáva, keď poľské stránky²⁶ majú k dispozícii slovenský²⁷ či český²⁸ preklad, ktorý nie je dostatočne správne spracovaný, vyskytujú sa tam primárne chyby poprípade tabuľky a voľby sú preložené len čiastočne, niektoré možnosti sú ponechané v poľskom jazyku. Zistila som, že české preklady stránok sú však dôkladnejšie ako slovenské.

Častá chyba, ktorá sa objavuje pri preklade z poľského do českého a slovenského jazyka je **nepoužívanie dĺžňov**. *Forum turisticke* je preložené len z polovice, v slovenčine prídavné meno posúvame pred podstatné, samozrejme sú tu opomenuté dĺžne. V preklade slovenského slova *události* je nazvyš dĺžeň nad *a*. Veľká gramatická chyba sa objavuje pri písaní *i/y* po písmenách *k/g*, ktoré sa v poľštine zásadne píšu s *i*, v slovenčine je úplne opačný prípad, píšeme po nich *y*, ako príklad si uvedieme *Veľkonočné sviatki* práve zo spomínanej internetovej stránky.

Problém sa vyskytuje aj so **slovenským Ľ**, ktoré v poľštine neexistuje, takže ho prekladateľ vynechal pri slovnom spojení *Volné izby*, alebo zdvojil pri slove *Lľubovolná* kategória. Opomenúť musím aj preklad vlastnej krajiny, ktorá sa do slovenčiny prekladá

---

²⁵ Tripadvisor [online] 14.2.2016 [cit. 10.4.2016] Dostupné z: https://pl.tripadvisor.com/ShowUserReviews-g652074-d6164408-r347535416-Hotel_Podium-Wisla_Silesia_Province_Southern_Poland.html

²⁶ nocowanie.pl [online] 23.03.2015 [cit. 10.4.2016] Dostupné z: <http://www.nocowanie.pl/noclegi/wisla/pensjonaty/2742/>

²⁷ nocowanie.sk [online] 01.4.2016 [cit. 10.4.2016] Dostupné z: <http://www.nocowanie.pl/noclegi/wisla/pensjonaty/2742/>

²⁸ nocowanie.cz [online] 27.12.2015 [cit. 10.4.2016] Dostupné z: <http://www.nocowanie.cz/ubytovani/zakopane/penzion/490/>

ako Poľsko, nie *Polsko*, avšak v ostatných prípadoch ako *Regióny podľa abecedy, Hľadám ubytovanie, Najoblúbenejšie regióny* boli slová preložené a ľ použité správne. Právý opak názvu krajiny nájdeme v českom preklade, kde je preložené ako *Poľsko*, čo v tomto prípade prekladáme do češtiny ako *Polsko*.

Pri výbere kategórie turistiky a druhu ubytovania máme možnosť *Gościńiec*, ktorý je preložený ako *Hostinný zajazd*, toto slovné spojenie sa však nepoužíva, nedáva zmysel a preto by som to odporučila preložiť čo najjednoduchšie, aby bolo slovo najviac príbuzné základu v origináli napr. *Hostinec* a aby zákazník vedel, čo si má predstaviť práve pod takou voľbou. Slová *Hotele a Vile* sú zoskloňované po poľsky, správne teda *Hotely a Vily*. *Dworek*, čiže zámok bol preložený ako *zemianska kúria*, čo je názov jedného zámku na Slovensku, avšak neoznačujeme tak všetky druhy zámkov.

V **českom preklade** tejto stránky sú podobné nedorozumenia vo výbere druhu ubytovania, v origináli *domki* sú preložené ako *baráčky*, pokiaľ nevieme o aký presný druh ide, môžeme voľne preložiť ako *chaty* či *domky*. Ďalej *restauracje* miesto *restaurace*,

O stránke²⁹, ktorá je vytvorená pre hotel a aquapark v meste Wisła a je preložená do češtiny³⁰ môžem tvrdiť, že disponuje veľmi kvalitným prekladom, napriek tomu som objavila menšie chyby, ktoré by sme však mohli uznať za preklepy. V texte je použité slovné spojenie *vodni park*, ktoré by gramaticky správne malo byť preložené ako *vodní park*. Na týchto stránkach som našla zopár prekladateľských chýb, kde v poľskom origináli ponúkajú výber odpočinku možnosti: *jaskinia solna i pokój rekreacyjny z tężniami solankowymi*, český preklad však znie: *solná jeskyně, ledová jeskyně, rekreační pokoj se solankovými gradovnými*, v poľskom znení textu sa *ledová jeskyně* nespomína. Ponuka hotela uvádza aj sekciu venovanú atrakciám pre deti s názvom *Dętem*³¹, ktorú by sme však preložili ako *Pro děti* a ďalšiu *Pro dospělé*.

Jednou z ďalších hotelových stránok³² preložených do češtiny³³ a samozrejme iných jazykov je pre hotel Diament v meste Ustroń. Preklad je dôkladný, opäť pri

---

²⁹Hotel Golebiewski [online]. 15.01.2016 [cit. 10.4.2016] Dostupné z: <http://www.golebiewski.pl/cennik-2902-2403-2903-2804-0405-22122016>

³⁰ Hotel Golebiewski [online]. 15.01.2016 [cit. 10.4.2016] Dostupné z: http://www.golebiewski.pl/cs/core/generic.php?_PageID=26826

³¹Hotel Golebiewski [cit. 10.4.2016] 2016 Dostupné z: <http://www.golebiewski.pl/cs/wisla/for-children>

³²Hotel Diamentustron [online]. 2016 [cit. 10.4.2016] Dostupné z: <http://www.diamentustron.pl/>

³³ Hotel Diamentustron [online]. 2016 [cit. 10.4.2016] Dostupné z: <http://www.diamentustron.pl/cz/>

novinkách, špeciálnych ponukách a aktuálnom dianí je text ponechaný v poľštine³⁴ alebo v angličtine³⁵ a dôvodom môže byť práve aktuálnosť akcií v sezóne, poprípade nemožnosť rýchleho ale kvalitného prekladu strán.

Stránka hotela Lemon Resort Spa³⁶ je jednou z najprepracovanejších internetových strán, aké som objavila, či už v oblasti vizuálu, prehľadnosti, typografie, ktorej sa budem venovať v samostatnej kapitole alebo samotného prekladu. Okrem poľštiny si môžeme stránky prečítať v 11 jazykoch, čo je najväčšie množstvo prekladov, aké som pri skúmaní stránok objavila, zahrňujúcich samozrejme český jazyk³⁷ s profesionálnym prekladom bez zreteľných chýb či preklepov na poli hotela, reštaurácie, zábavy alebo izieb. Jedinou chybou bola stránka na rezervácie ubytovania, ktorá bola z nepochopiteľných dôvodov len v poľštine a angličtine.

5.2 Sumarizácia webových stránok

Pri prehľadávaní turistických a hotelových webových poľských stránok som zistila, že väčšina z nich je preložená hlavne do angličtiny a nemčiny, čo bolo zrejme a očakávané, do českého a slovenského jazyka už ojedinele a verím že dostupnosť prekladov závisí od typu zahraničných turistov, z akých krajín návštevníci najčastejšie prichádzajú.

Môžem tvrdiť, že české preklady boli precíznejšie ako slovenské, hlavne ak sa jednalo o oficiálne stránky hotelov, hotely si potrpeli na kvalitu a dôkladnosť preložených textov, avšak pokiaľ išlo o stránky s hromadnými ponukami rôznych rezortov, na preklad nebol kladený dôraz, preložené boli len hlavné časti, menej dôležité boli ponechané v poľskom origináli.

Je očividné, že internetové strany akcentujú hlavne na svoju hlavnú ponuku, na ktorej preklade si dajú skutočne záležať, rozšírené informácie o pobyte a dostupnosti už ostávajú nepreložené, avšak hlavné údaje si zákazníci môžu v pohodlí prečítať vo svojom rodnom jazyku.

---

³⁴ Hotel Diamentustron [online]. 2016 [cit. 10.4.2016] Dostupné z: <http://www.diamentustron.pl/cz/restaurace-page-68223>

³⁵ Hotel Diamentustron [online]. 2016 [cit. 10.4.2016] Dostupné z: <http://www.diamentustron.pl/cz/oferty-specjalne/wakacje-w-gorach-wakacje-w-ustroniu>

³⁶ Hotel Lemon Resort [online]. 2016 [cit. 10.4.2016] Dostupné z: <http://www.lemonresort.pl/>

³⁷ Hotel Lemon Resort [online]. 2016 [cit. 10.4.2016] Dostupné z: http://www.lemonresort.pl/pl_cz

6 Analýza informačných a turistických letákov

Pre analýzu letákov a brožúr som si vybrala oblasť Beskýd, zamerala som sa hlavne na Beskid Śląski, ktorý je v tesnej blízkosti Slovenskej a Českej republiky. Na analýzu pre túto prácu som vycestovala do viacerých menších či väčších miest, kde som postupne zbierala turistické letáky. Najviac takýchto letákov bolo pre mesto Wisła, vďaka ktorým som objavila podklady na množstvo chýb z oblasti prekladu do slovenského či českého jazyka.

6.1 Beskid Śląski

Beskid Śląski alebo po slovensky Sliezske Beskydy sú hornaté územie západných Beskýd Poľska hraničiace s českou a slovenskou republikou a tento región je jeden z najviac turisticky atraktívnych regiónov v Poľsku hlavne vďaka svojej rozvinutej cyklistickej a lyžiarskej infraštruktúre, pešej turistike a výnimočnej gastronómii.

Jednými z najnavštevovanejších miest tohto regiónu sú hlavne mestá Żywiec, Bielsko-Biala, Cieszyn a Wisła. Sú turisticky atraktívne pre Slovákov a Čechov nielen pre svoju polohu a blízkosť, ale predovšetkým kvôli širokej ponuke zimných športov, historických pamiatok a nádhernej prírode.

6.1.1 Wisla

Wisla, často nazývaná ako Perla Beskýd je jedinečné mestečko obklopené horami cez ktoré preteká rieka Wisla. Wisla prilákala množstvo domácich a zahraničných turistov, ktorým ponúka bohatú ponuku aktívneho alebo pasívneho oddychu. Má viac ako 100 km turistických horských trás a cez zimu možnosť navštívenia lyžiarskych stredísk.

Najznámejším lákadlom je hotel Gołębiewski s wellness, tento hotel vo Wisle je len jedným zo skupiny hotelov Gołębiewski, ktoré sa nachádzajú tiež v mestách Białystok, Mikołajki, Karpacz, ktorý oboznamuje možných zákazníkov o všetkých možnostiach na internetových stránkach, tie je možné prezerat' v piatich jazykoch, avšak výrazne zaostáva v tlačených letákoch, ktoré nie sú dostupné v inom jazyku len ako poľskom, ktoré oboznamujú len s ponukou a cenami vo wellness, nemajú hlavnú tlačenú brožúru s informáciami o hoteli.

Vo Wisle sa nachádzajú dve informačné centrá, ktoré ponúkajú kvantum letákov a brožúr nielen o meste ale o celom regióne, informujú o aktuálnom dianí a akciách.

K dispozícii sú tu tiež Turistické informačné body, v ktorých môžete získať informačné materiály a prospekty so zľavami. Mesto Wisla sa snaží ísť v ústrety aj zahraničným turistom, neponúka brožúry len v poľskom ale hlavne anglickom a nemeckom jazyku, pri dlhšom hľadaní sme objavili aj české a slovenské preklady.

6.2 Český preklad

V hľadaní prekladových chýb som narazila na množstvo kvalitne preložených brožúr z oblasti turistického ruchu, avšak objavila som dve brožúry, ktoré značne zaostávajú za perfektnými a dobrými prekladmi, jednu v českom a druhú v slovenskom jazyku, ktoré sú vysoko nekvalitne preložené a zamerala som sa na ich skúmanie v oblasti jazyka. Pri korektúre českého prekladu som si pomáhala česko-slovenským slovníkom³⁸.

Mesto Wisla má vlastnú turistickú brožúrku, preloženú do českého jazyka *Wisla otvorená pro turisty s rodinou u pramenů, 7 dní ve Wisle*³⁹, ktorá obsahuje veľké množstvo chýb a preklepov v oblasti prekladu z poľského do českého jazyka. Často vyskytovanou chybou bola spojka *i*, ktorá je využívaná v poľštine, avšak v češtine sa táto spojka nepoužíva tak často v každej vete, je nahradená spojkou *a*. *Agroturistická i soukromá ubytování, vesty vítěze i lyže, houpačky i skluzavky, pro všechny i pro děti, konference i školení, střelnice i půjčovna, aktivně i extrémně.*

V tejto 35 stranovej brožúre nie je presne určené, ako sa vlastne mesto Wisla prekladá do češtiny. V nadpisoch je mesto uvádzané ako Wisla a deklinácia je taktiež v poľštine: členy *Wiślanske turystické organizace*, avšak v ďalších textoch a stranách je dokonca uvedená *wiślanska* architektúra, niekde je uvedená *Wisla*. Oficiálne by sa cudzie a zahraničné mestá a mená buď nemali prekladať, alebo počesťovať, v tomto prípade by išlo o preklad mesta ako Visla.

Ďalej sa už zameriam na chyby vo vetách, ktoré sú nezrozumiteľné alebo úplne gramaticky nesprávne. Vyskytujú sa tu hlavne slabiny súvisiace s prekladaním viet do češtiny s poľskou tvorbou viet, usporiadaním, tendenciou ponechania skladby vety aká bola v origináli a nesprávnymi prídavnými menami v kombinácii s podstatnými menami. Väčšina viet je dobre zrozumiteľných, ale nesprávne preložených.

---

³⁸ Nečas J – Kopecký M. *Slovensko-český a česko-slovenský slovník rozdílných výrazů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989. ISBN 80-04-22417-2

³⁹ Wiślańska Organizacja Turystyczna. *S rodinou u pramenů, 7 dní ve Wisle*. Wisła: PROMO-STUDIO, 2015. ISBN 978-83-940548-3-0

Brožúra opisuje 7 dní vo Wisle, deň po dni a odporúča, čo si môžeme pozrieť a navštíviť v rámci tunajšieho pobytu. Už v opise prvého dňa použili nadpis „*Ve stopách Adama Małysze*”, ktorá je jednou z početných chýb, pretože gramaticky správne by sme použili predložku *Po stopách Adama Małysze*. Predložka *ve* je v tradičnom význame vnútri niečoho, niečím obklopené, priestorovo vymedzené, popritom predložka *po* znamená v tejto súvislosti nasledovanie stôp Adama Małysze.

Ďalšia kategória zahŕňa chyby týkajúce sa **interpunkcie a dĺžňov**, ktoré sa v poľštine nepoužívajú, ale pre český a slovenský jazyk sú esenciálne, alebo naopak použitie dĺžňov tam, kde nepatria. *V zimním období si na své příjdu lyžaři*. V tejto vete chybuje sloveso *příjdu*, ktoré je v základnom tvare přijít a budúci čas množného čísla v tretej osobe je sloveso přijdu s krátkym i. Podobný príklad sa ukazuje vo vete *Dny jsou rozděleny tématicky dle atrakcí*, príslovka *tématicky* sa píše podľa pravidiel českého pravopisu s krátkym *e*. *Pískoviště, mnohé houpačky i skluzavky jsou promyšleným způsobem vkomponovány do prostoru*. V tejto vete sa opäť objavuje slovo *promyšleným*, ktoré nie je gramaticky správne, v základe slova nefiguruje žiadny dĺžeň, čiže slovo píšeme ako *promyšleným*. Veta *Naším cílem je prezentace a zachování našeho krásného folkloru* v sebe ukrýva ďalšiu absenciu dĺžňa hneď v prvom slove, bezchybný preklad je *naším*.

Slov, kde absentujú dĺžne je početne viac, zaujala ma veta *Vysněné místo pro oddech pro celý rok, konference, školení a společenskani*, táto veta má v sebe niekoľko základných chýb, či už ide o dĺžne *místo* namiesto *místo*, *školení* namiesto *školení* a neexistujúce slovo v českom jazyku *společenskani*, ktoré bolo pravdepodobne slovným spojením *společenské utkání*.

Historický Horní palác s dřevěnou kaplí sv. Slezské Jadvigy. Dolní palác – hotel s komfortními apartmány. Myslivna s restaurací, profesionálními konferenčním sály a místy pro nocleg.

V tejto časti textu sa objavujú zmiešané rôzne druhy chýb od dĺžňov, skloňovania až po poľské výrazy, ktoré ostali nepreložené. Zaujal ma preklad mena svätice, v origináli *Jadwiga Śląska*, ktorá však v češtine má svoj oficiálny preklad a tým je *Hedvika Slezská*, v tomto preklade však prekladateľ spojil český a poľský názov dohromady. Správne preloženie textu:

Historický Horní palác s dřevěnou kaplí svaté Hedviky Slezské, Dolní palác – hotel s komfortními apartmány. Myslívna s restaurací, profesionálními konferenčními sály a místy k přenocování.

Inou chybou, ktorou som sa zaoberala, bolo **písanie výrazov oddelene** alebo naopak **spájanie slov so spojkami**. *Po dalších 300 m zahneme vpravo, do Turistické ulice. Ikdyž nechceme palác navštívit, je dobré se tady zastavit.* V týchto dvoch vetách nájdeme ukážku oboch chýb, správne píšeme *vpravo* spolu a *i když* oddelene.

Prekladateľovi robilo problém určenie miesta **zvratného slovesa se**, ktoré sa spája so slovesom, takpovediac ich písal presne naopak. *Z důvodu opravdu širokého spektra nabídky doporučujeme se podívat na internetové stránky. To právě díky jejich snaze historické hospodářství získalo zašlou slávu a v zrekonstruovaných lánách objevují se nové generace pstruhů.*

Jednou z častých chýb v preklade do českého jazyka je **používanie poľských výrazov**, teda absencia českých ekvivalentov nahradená základným nepreloženým pojmom v poľštine, poprípade kombináciou oboch jazykov v jednom slove. *Každá lokalita má svá specifika a nabízí jiný druh pozitivní energie.* Slovo *každá* sa nevyskytuje ani v českom ani v poľskom jazyku, je nepresne preložené, české *ž* bolo zamenené za poľské *ż*, správny preklad slova do češtiny je teda *každá*. Podobná takáto kombinácia oboch jazykov nastáva vo vete *Rezidence nabízí program pro návštěvy a otevřena je calý rok kromě neděl a svátků.* V poľskom origináli pozorujeme slovné spojenie *cały rok*, v českom jazyku to prekladáme ako *celý rok*, ešte lepšou alternatívou by bolo pridanie predložky *po*, čiže *otevřena po celý rok*. Našla som aj slová, ktoré prekladateľ odignoroval a nepreložil, zostali ponechané v základnom jazyku.

V legende tejto brožúry, kde sú spomínané možnosti aktivít a miest vhodných na návštevu, je medzi posilňovňou a parkoviskom zaznačený *ogród*, ktorý môžeme preložiť do češtiny ako *zahrada*. V prekladateľskej práci by sa nemalo stať, aby prekladateľ ponechal nepreložený text alebo slovné spojenie, mal by sa snažiť vynájsť a vyhľadať aspoň synonymá daného slova. Chyba podobnej povahy je vo vete *Z důvodu charakteru objektu si recepce vyhrazuje právo na změnu doby či termínu prohlídky*, slovo *objekt* sa vyskytuje v poľštine, do češtiny sa prekladá ako *objekt*.

Ďalej sa v tejto turistickej brožúre nachádzala jedna strana kompletne nekvalitne a nesprávne preložených viet.

Atracke odpočincku v rezidenci: detské hřiště a venkovní posilovna, saztřešený venkovní krb, který umožňuje stylová celoroční setkání a oslavy s místní kuchyní a hudbou, sauna, posilovna, půjčovna horských kol, kulečnik, stolní tenis, projížďky koňskými spřžními.

Sú to chyby nielen gramatické ale aj preklepy, ktoré neprešli korektúrou. Správnym prekladom teda bude veta:

Atrakce odpočinku v rezidenci: dětské hřiště a venkovní posilovna, zastřešený venkovní krb, který umožňuje stylová celoroční setkání a oslavy s místní kuchyní a hudbou, sauna, posilovna, půjčovna horských kol, kulečnik, stolní tenis a projížďky koňskými spřeženými.

6.2.1 Preklad vlastných mien do češtiny

Práve preklad vlastných mien robí prekladateľom jeden z najväčších problémov aj pri turistických prospektoch, pretože každý prekladateľ si takpovediac môže vytvoriť vlastné podmienky na preklad mien osôb, krajov a historických budov. Môže ponechať originál z vychádzajúceho textu, alebo sa pokúsiť o preloženie do cieľového textu. Odporúčané je však ponechanie originálu, pokiaľ neexistuje oficiálny preklad⁴⁰. V spomínanej brožúre sa uvádza známy lyžiar Adam Małysz, ktorého meno ostalo nezmenené, avšak v druhom turistickom prospekte *Aktrakcyjni razem – Wisła, Jabłonków*⁴¹, ktorá je preložená do českého jazyka⁴² nájdeme vetu *Tabule Adama Malysze zahajuje Sady věnované sportovcům jejichž životní kroky byly spojeny s Wislou*, tam môžeme pozorovať preklad mena, síce nepatrný, ale už bez poľského *ł*. Taktiež v tejto brožúre prekladali mestá *Wisła, Jabłonków* do češtiny ako *Wisla* a *Jablunkov*. Inak táto bružúra nepredstavovala žiadne problémy s prekladom, bola gramaticky aj štylisticky správna.

---

⁴⁰ Pravdová M. – Svobodová I. *Akademická příručka českého jazyka*. Praha: Academia, 2014. 56s. ISBN 978-80-200-2327-8

⁴¹ Zwoliński, G. 2015. *Aktrakcyjni razem – Wisła, Jabłonków*. Wrocław: Studio PLAN, 2015. ISBN 978-83-65329-19-6

⁴² Zwoliński, G. 2015. *Atraktivní spolu – Wisla, Jablunkov*. Wrocław: Studio PLAN, 2015. ISBN 978-83-65329-20-2

Pokiaľ sa vrátíme k tým horším verziám prekladu, zistujeme, že prekladateľ nevenoval pozornosť prekladu vlastných mien a tak mu uniklo niekoľko chýb a spojil preklady s originálom.

Při procházce alejí lze obdivovat: Prezidencký Palác ve Wisle, Královský Palác v Krakově, Zámek v Sandoměři, Janovci, Kazimierzu Dolnym, Puławach, Královský Palác ve Varšavě, Katedrálu sv. Janů v Toruniu, Palác v Świeciu a Żurawia v městě Gdańsk.

V prvom rade prekladateľ nesprávne preložil *prezidentský palác*, a aj napriek poľskému názvu mesta Wisła, pri preklade musíme skloňovať slovo alebo výraz v cieľovom jazyku *ve Wisle*, poprípade *ve Visle*. Ďalej pokračujeme *Královským Palácom v Krakově*, kde mesto Kraków je správne preložené do češtiny, avšak pokiaľ autor hovorí o krakovskom Waweli, jedná sa *o Královský hrad*, nie palác. Zámek v Sandoměři je preložený správne, predsa však nevidím dôvod písania veľkých písmen v slovách Zámek a Palác, pokiaľ nejde o priamy názov pamiatky. *Kazimierz Dolny, Puławy, Świecie a Gdańsk* opäť nie sú preložené do českého jazyka, *Varšava* už áno.

Rozbor len jednej vety z celkového textu poukazuje na neurčitosť a nekompletnosť znalostí pri preklade poľských vlastných mien do českého jazyka, kedy si prekladateľ uľahčil prácu vlastným prekladom miest, poprípade ich nechal v ich základnom znení, niekde skloňoval v poľskom a niekde v českom jazyku.

6.3 Slovenský preklad

Zamerala som sa na brožúrku⁴³ väčšieho rozmeru, ktorá má najviac strán po poľsky a zhrnutie na posledných stranách brožúry je preložené do anglického, nemeckého a slovenského jazyka. Preklady boli preložené firmou Language Link Usługi Językowe vo Varšave, avšak po dôslednom skúmaní sa ukázalo, že sa tam vyskytuje množstvo chýb spojených s prekladom. Preklad poukazuje na neodbornosť, niektoré vety sú nezrozumiteľné, s gramatickými chybami a obsahuje nesprávny výber slov.

6.3.1 Wisla – kúpeľné mesto

Wisla – Perla Beskýd je položená v južnej časti Poľska, v centre Sliezskeho Beskýd, v susedstve s hranicou Českej a Slovenskej Republiky. Mesto je z každej

---

⁴³ Knapik, I. 2011. *Wisla, Podróż do źródeł*. Bydgoszcz: MARGRAFSEN, 2011. ISBN 978-83-60976-70-8

strany obkolesené horami a lesmi. Odlišuje sa svojim špecifickým umiestnením v niekoľkých dolinách, v porovnaní do iných horských miest. Návštevníkov Wisly čaká ponad 9 000 nocľahových miest v rôznorodom štandarde.

Slovenský preklad na rozdiel od českého disponuje skôr štylistickými chybami v tvorbe viet, môžeme povedať, že je preložený doslovne, nachádzajú sa tu slovné zvraty, ktoré sa používajú v poľskom jazyku ale nie v slovenskom, je viditeľný rozdiel, že prekladateľ text neprekladal do svojho materinského jazyka. Preklad je zrozumiteľný, avšak neznie prirodzene. Upravený text by znel takto:

Wisla – Perla Beskýd sa nachádza na juhu Poľska, v centre Sliezkych Beskýd, susedí s Českou a Slovenskou republikou. Mesto z každej strany obklopujú hory a lesy. V porovnaní s inými horskými mestami sa rozlišuje svojim špecifickým umiestnením v dolinách. Návštevníkov Wisly čaká viac ako 9 000 nocľahov v rôznych štandardoch.

Vyskytujú sa tu celé odseky nesprávne preložených viet, ale aj chyby v **predložkách** *Wisla prešla dlhou cestou rozvoja od pastierskej osady aj ku súčasnej odpočinkovej a uzdravovacej obci*, predložka *k* sa vokalizuje len vtedy, keď nasledujúce slovo začína na rovnakú spoluhlásku, v tomto prípade použijeme len *k*. Ten istý prípad pozorujeme aj vo vete *Na každom kroku prehovára úcta ku tradícii, začínajúc od premyslenej a spoločnej architektúry, ktorá nadväzuje na typický modernizmus Wisly z obdobia dvadsiatych rokov medzi vojnového obdobia až po celebrowanie ľudových obyčajov*. Slovné spojenie *spoločná architektúra* v slovenskom jazyku neexistuje, znenie originálu *spójna architektura* preložíme ako súdržná či jednotná architektúra. Prídavné meno *medzivojnové* píšeme dohromady.

Pozornosť si zasluhuje Zámok Prezidenta PR. K bližšej pozornosti zasluhujú kaskády Rodla. V tých dvoch vetách sa objavuje sloveso *zaslúžiť*, ktoré je nesprávne zoskloňované, podľa pravidiel slovenského pravopisu je správne *zasluhujú*. Nesprávne skloňovanie bolo použité aj vo vete *Odlišný folklór Sliezkych Beskýd sa prejavuje v stavebníctve, piesňach a obyčajach*. Správny výraz slova je *obyčajoch*.

V ďalšej časti kapitoly nájdeme slovné spojenia, ktoré nedávajú zmysel, sú použité slovesá, ktoré sa nehodia do kontextu, poprípade nevieme, ako si máme vyložiť prekladateľovu myšlienku.

Pozornosť si zasluhuje Zámok Prezidenta PR, postavený v rokoch 1929-1930 a preukázaný prezidentovi s menom Ignacy Mościcki. Zámok je pravdivou perlou architektúry. Hodnotné je odporučiť taktiež aj poľovnícky zámok Habsburgovcov. Prvotne bol postavený v osade Barania Góra, ako poľovnícky palác pre arcikňaza Habsburga.

Slovné spojenie *preukázaný prezidentovi* nemá v tomto kontexte žiadny zmysel, v origináli *przekazany prezydentowi*, a slovo *arcikňaz* vôbec nefiguruje v slovenskom jazyku, tak isto ako prídavné meno *pravdivý*, ktorý sa nachádza aj v iných vetách. Moje znenie prekladu teda bude:

Upriamiť pozornosť si zaslúži zámok prezidenta Poľska, postavený v rokoch 1929-1930, ktorý bol venovaný prezidentovi menom Ignacy Mościcki. Zámok je naozajstnou perlou architektúry. Taktiež odporúčame poľovnícky zámok rodiny Habsburgovcov. Najskôr bol postavený v osade Barania Góra ako poľovnícky palác pre arcivojvodu Habsburga.

6.3.2 Mesto pre aktívnych

V nasledujúcej kapitole turistickej brožúrky sa opäť nachádzajú začiatočnicke, neprofesionálne chyby, ktoré by sa v oficiálnych prospektoch mesta nemali vyskytovať.

Wisla je pravdivým rajom pre oblúbencov aktívneho odpočinku. Zimou do mesta prichádzajú tisíce oblúbencov bieleho šialenstva, ktorí majú k dispozícii ponad 30 lyžiarskych vlekov s dokonale pripravenými zjazdovými trasami. Oblúbenci výnimočného skokana Adama Małysza určite navštívia galériu jeho športových trofejí. Oblúbenosti sa tešia taktiež športové udalosti ako aj turistické. Oblúbenci hôr a koní môžu vo Wisle uskutočňovať horskú jazdeckú turistiku.

V predchádzajúcom texte sú zvýraznené obmeny slova *oblúbenec*, ktoré v slovenčine neexistuje. V origináli *miłośnik* môžeme preložiť ako sympatizant, milovník, avšak nikdy *oblúbenec*. Samozrejme tu nájdeme aj ďalšie prekladové chyby. Správny preklad textu:

Wisla je ozajstným rajom pre milovníkov aktívneho odpočinku. Počas zimy tu prichádza tisíce milovníkov bieleho šialenstva, ktorí majú k dispozícii viac ako 30 lyžiarskych vlekov s dokonale pripravenými zjazdovými trasami. Sympatizanti

výnimočného skokana Adama Małysza určite navštívia galériu jeho športových trofejí. Oblúbe sa tešia aj športové a turistické udalosti. Milovníci hôr a koní môžu vo Wisle vyskúšať horskú jazdeckú turistiku.

Podobnú chybu v oblasti nesprávneho podstatného mena nájdeme vo vete *Na tento folklórny sviatok prichádza okolo 4 000 vykonávateľov z celého sveta*. Slovo vykonávateľ znamená v slovenskom jazyku osobu, ktorá realizuje danú činnosť, v tomto prípade je preklad slova *návštevník*. Taktiež nepochopením v texte ostala aj veta *Záväzným bodom programu je Týždeň beskydskej kultúry*. V tomto kontexte prídavné meno *záväzný* zmeníme na *základný*.

V tomto texte sa nachádzajú aj preklepy napr. *Geografická poloha Wisly pomohla k udržaniu lokálneho dialektu, rozvoju umeleckých koníčkov goralov a i beskydskej kultúry*, kde sa vyskytujú dve spojky za sebou.

Ďalej text obsahuje nadbytočné slová *Lokálnu špecifikáciu a obyčaje je najlepšie možné spoznať*, buď použijeme slovné spojenie *môžeme najlepšie spoznať*, alebo *je možné spoznať*, dohromady tieto výrazy nespájame pretože neznejú prirodzene. Veta *Kultúrna ponuka Wisly je veľmi široká a každému umožňuje výber vhodnej udalosti pre seba* taktiež disponuje nadbytočnými slovami, ktoré môžeme skrátiť aby pôsobila viac upravene napr. *Kultúrna ponuka Wisly je veľmi široká a umožňuje výber vhodnej udalosti pre každého*.

6.3.3 Preklad vlastných mien do slovenčiny

Pri skúmaní slovenského prekladu som sa stretla nezrovnalosťou písania názvov miest, potokov, priehrad a štátov, ktoré v niekoľkých prípadoch boli písané v poľskom origináli a niektoré boli svojpomocne preložené do slovenského jazyka so slovenskou transkripciou. Prekladateľ by si mal na začiatku práce prekladu určiť, či bude vlastné mená prenechávať v origináli alebo sú k dispozícii oficiálne preklady v cieľovom jazyku.

Mesto *Wisła* je možné preložiť do slovenčiny bez použitia poľského *ł*, čiže *Wisla*. Takto preložený názov sa vyskytoval najčastejšie, či už v brožúrach alebo na internetových stránkach, niekde však bol ponechaný originál, ktorý sa takisto uznáva za správnu variantu. Ďalšie mestá ako *Brenna*, *Istebna*, *Szczyrk* a *Ustroń* ostali v texte v základnej poľskej forme.

Iná situácia nastala v momente, kedy *jezioro Czerniańskie* bolo v preklade uvedené ako *Černanské jazero*, ktoré ak by sme prekladali, by správne malo byť

preložené ako *Čerňanské jazero*, alebo sa nemusí prekladať vôbec, hlavne kvôli nasledujúcej vete v texte, kde sa spomínajú potoky *Biała a Czarna Wisetka* a tie sú ponechané v poľštine. Rovnako ponechané origináli sú u slov *Barania Góra, Kubalonka, Rodla, Głębcze*.

Správne ponechaný poľský pôvod slova je u mien, ako sú napríklad *Adam Małysz a Ignacy Mościcki*. Mená osôb by sa nikdy nemali prekladať do cieľového jazyka, aj keď sú k dispozícii podobné mená v slovenskom jazyku, napr. meno Ignác.

6.3.4 Sumarizácia slovenského prekladu

Pri vyhľadávaní prospektov a brožúr v Poľsku so slovenským znením sa vyskytli problémy, k dispozícii je veľmi malé množstvo prekladov do slovenčiny a pri objavení ostalo veľké sklamanie z nevyhovujúcich a príliš chybných textov, kde môžeme pozorovať, že prekladateľ nevenoval prekladu dostatočnú pozornosť, pretože boli vytvorené základné a primitívne chyby, použité slová nezhodujúce sa s kontextom.

Poľské názvy a mená v niektorých prípadoch boli preložené do slovenského jazyka, iné zostali v základnom znení. Prekladateľ si neurčil presné podmienky prekladu a nevyhľadával oficiálne preklady, opakovali sa chyby s vlastnými menami či už s veľkými písmenami alebo samotným prekladom mien, ktorý by mal byť výraznejšie diskutovanou témou v prekladateľských okruhoch, hlavne kvôli oficiálnemu ustáleniu možností prekladania vlastných mien, namiesto samostatne utvorených prekladov a následným mätením čitateľa o formálnom názve danej pamiatky alebo mena známej osobnosti.

6.4 Typografia

Typografia je určitá forma umenia, ktorý sa zaoberá problematikou grafiky, technickým riešením tlačoviny a s jej stratégiou sa stretávame takmer dennodenne bez toho, aby sme si to uvedomovali. Jedná sa o úpravu tlačených dokumentov a textov, riadia sa ňou dizajnéri a zaujíma sa o výber papiera, voľbu písma, zalamovanie textu, fonty a farebnú schému, ktorou bude text písaný. Samozrejme tu patria aj rôzne programy, ktoré pomáhajú vymedziť možnosti a pracovať podľa určitých pravidiel.⁴⁴

---

⁴⁴ Typografia – pravidlá a pojmy [online]. 18.07.2013 [cit. 10.4.2016] Dostupné z: <https://detepe.sk/typografia-pravidla-a-pojmy-i/>

Turistické brožúry sú jedny z najčastejších využívatel'ov umenia typografie, pretože ak ide o tlačené brožúry, potencionálnych zákazníkov nezaujímajú len čistý text a jasné informácie či obsah, niekedy záleží na podaní, prejave, fotkách a čistej línii brožúry. Hlavne kvôli týmto dôvodom, ktoré turistické agentúry dobre poznajú, vyhľadávajú grafikov.

Pri vytváraní atraktívnej brožúry pre zákazníkov, ktorá zaujme na prvý pohľad, sa musíme zamerať hlavne na veľkosť písma, aby bolo výrazne viditeľné a jasne zadané aká informácia je najdôležitejšia, predovšetkým to býva názov hotela či atrakcie, poprípade oblasť, kde sa daná ponuka nachádza. Veľkosť písma by sa mala odlišovať v názvoch a textoch, aby celý systém nepôsobil stereotypne a od toho sa odvíja hierarchia, teda čo chceme aby si čitateľ prečítal ako prvé, dostatočne atraktívne na to, aby pokračoval v čítaní.

Tak, ako nám typografia môže veľmi pomôcť pri písaní brožúr a letákov, tak isto nám môže uškodiť. Nečitateľné fonty, neprimerané použitie fontov, zlé umiestnenie reklamy, alebo nesprávne určenie pomlčky, spojovníka či inej interpunkcie môže spôsobiť škody, aj keď samotný obsah textu je výnimočný a pútavý pre danú skupinu čitateľov.⁴⁵

Popri skúmaní prekladov letákov z poľských Beskýd som však spozorovala opačný problém. Tlačené brožúry boli veľmi výrazné, obsahovali množstvo fotiek a obrázkov, veľké viditeľné nadpisy púťali pozornosť, avšak obsahovo boli príliš slabé, preklady neboli vôbec dostačujúce a tak výsledný efekt bol enormne nízky. Agentúry, ktoré sa snažili podporiť turistický ruch v ich oblasti a prilákať viac zahraničných turistov stavili viac na vizuálnu stránku, ako tú obsahovú a prekladovú.

Ako som už spomínala, typografia je veľmi dôležitá pri vytváraní turistických letákov a je často vyhľadávaná pomocou firiem špecializovaných práve na tento druh umenia, v žiadnom prípade by však nemal vizuál brožúry profitovať na úkor slabého prekladu.

---

⁴⁵ Typografia [online]. 28.07.2013 [cit. 10.4.2016] Dostupné z: <http://tvorim.net/typografia/70-pisma-delenie-fontov-a-ich-primerane-pouzitie>

7 Záver

Cieľom tejto bakalárskej práce bolo zameranie sa na teóriu prekladu a jej problematiku v oblasti prekladu turistických brožúr a propagačných materiálov. V prvých kapitolách som sa však zamerala na teóriu prekladu a tlmočenia, porozumenia a vnímania textu, boli predložené hlavné podmienky pre tvorbu správneho prekladu, či má preklad totožné znenie ako v origináli. Taktiež som sa zaujímala o rôzne typy prekladových textov, charakteristiku odborného štýlu prekladu.

V ďalšej kapitole som sa zaujímala o najzložitejšie texty na preklad v okruhu slovných hračiek, metafor, homonymií, okrídlených výrazov a rôznych ďalších jazykových prostriedkov, ktoré spôsobujú ťažkosti pri tvorbe prekladu a ich vplyv na pochopenie či porozumenie prekladaného textu čitateľovi. Spomenula som rôzne druhy slovníkov, najčastejšie internetových či tlačených, ktoré uľahčujú prekladateľskú prácu.

Každý jazyk má nejaké pravidlá a zákonitosti, ktoré sa musia pri jeho preklade dodržiavať a tie isté podmienky platia aj u cieľového jazyka. Boli spomenuté najčastejšie chyby, ktoré prekladatelia vo svojej praxi kombinujú, hlavne v porovnaní slovenského, českého a poľského jazyka.

Ďalej nasledovala praktická časť, v ktorej som vyhľadávala poľské turistické brožúry preložené do slovenského jazyka, avšak kvôli nedostatku materiálu som sa zamerala aj na české preklady, ktorých bolo nespočetne viac. Skúmala som hlavne gramatickú časť prekladu, objavovala gramatické chyby v texte a porovnávala rozdiel medzi poľským originálom a kvalitou totožnosti prekladu.

Našlo sa množstvo kvalitných prekladov, avšak práca bola zameraná na hlavné brožúry s nedokonalými prekladmi, plnými chýb a preklepov, boli uvedené taktiež internetové strany s prekladom do českého a slovenského jazyka hlavne v oblasti hotelierstva. Všetky chyby boli postupne spracované a hodnotené, boli poskytované možné správne preklady plných viet či odsekov, podľa českých a slovenských pravidiel pravopisu a taktiež gramatiky. Odhalili sa chyby v oblasti interpunkcie a dĺžňov, používanie poľských výrazov v prekladoch, či predložiek. Objavili sa tiež úplne nesprávne preklady celých odsekov, ktoré neboli zrozumiteľné, poprípade sa tam objavovalo množstvo základných gramatických chýb.

Ukázala sa nezrovnalosť z názvov vlastných mien dôležitých pre cestovný ruch, pravopis písania veľkých a malých písmen. Počas hlbšej analýzy boli vytvorené nové preklady viet, rozobrané a opravené chyby, ktoré sa objavovali v materiáloch

najčastejšie, v rôznych obmenách. Pri analýze bola zistená nedostatočná korektúra konečných cieľových textov, ktoré sa nemali objaviť v oficiálnych brožúrach mesta, prospekty obsahovali nepresné a nesprávne podané informácie, ktoré čitateľa mohli zmiast'.

Anotácia

Autor: Marika Jurištová

Fakulta: Filozofická

Katedra: Slavistika, sekcia polonistiky

Názov bakalárskej práce: *Komentovaný preklad v oblasti cestovného ruchu – Beskydy*

Vedúci bakalárskej práce: Mgr. Jan Jeništa, PhD.

Počet znakov: 66 363

Počet príloh: 0

Kľúčové slová: preklad, teória prekladu, cestovný ruch v Poľsku, Beskydy, turistické brožúry, hodnotenie prekladu

Táto bakalárska práca bola zameraná na analýzu brožúr a prospektov z oblasti cestovného ruchu v Beskydách a internetových strán. Práca začala opisom teórie prekladu a tlmočenia, porozumenia textu, podmienky pre tvorbu správneho prekladu, ďalej boli rozoberané najčastejšie a najhlavnejšie chyby v preklade. Nasledovalo vyhľadávanie brožúr preložených z poľského do slovenského a českého jazyka v Beskydách, analýza a oprava zlých a nekvalitných prekladov, poskytnutie alternatívneho prekladu textu.

Abstract

Commented translation in the field of tourism – Beskid Mountains

Keywords: translation, theory of translation, tourism in Poland, Beskid Mountains, tourist brochures, evaluation of translation

This bachelor thesis was focused on analysis of brochures and leaflets in the field of tourism in Beskid Mountains and internet sites. Thesis started with description of theory of translation and interpretation, understanding of written text, conditions for precise translation, we also analyzed the most often and the most common mistakes in

translation. Next was searching of brochures translated from Polish to Slovak and Czech languages in Beskid Mountains, analysis and correction of translation, also given the right alternative of translation of the text.

Streszczenie

Tłumaczenie z opartym komentarzem w ruchu turystycznym – Beskidy

Słowa – klucze: tłumaczenie pisemne, teoria przekładu, ruch turystyczny v Polsce, Beskidy, broszury turystyczne, ewaluacja tłumaczenia

Praca licencjacka skupiła się na analizie broszur i ulotek w ruchu turystycznym w Beskidach, oraz stron internetowych. Praca rozpoczyna się opisem teorii tłumaczenia pisemnego i ustnego, zrozumienia tekstu oraz warunków tworzenia poprawnych tłumaczeń. W kolejnej części skupia się na najważniejszych i najczęściej pojawiających się błędach w tłumaczonych teksach. Następnie praca skupia się na analizie i korekcie przetłumaczonej treści pojawiającej się w broszurach, które zostały przetłumaczone z języka polskiego na język słowacki lub czeski oraz na stworzeniu alternatywnego tłumaczenia do takich tekstów.

Zoznam použitých zdrojov

Zoznam knižných zdrojov

1. FIŠER Z. *Překlad jako kreativní proces*. Brno: Host, 2009. 28s. ISBN 978-80-7294-343-2
2. HUBÁČEK J. *Učebnice stylistiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. 113s. ISBN 14-435-87
3. JELÍNEK M. – ŠVANDOVÁ B. *Argumentace a umění komunikovat*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 221s. ISBN 80-210-2186-1
4. JETTMAROVÁ Z. *15x o překladau*. Praha: Jednota tlumočnicků a překladatelů, 1999. 43s. ISBN 80-86261-03-4
5. KNITTLOVÁ, D. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 206 s. ISBN 978-80-244-2428-6
6. KRIJTOVÁ, O. – Havlíková V. *Pozvání k překladatelské praxi*. Praha: Apostrof, 2013. 47s. ISBN 978-80-87561-28-7
7. KUFNEROVÁ Z. – SKOUMALOVÁ Z. *Překládání a čeština*. Praha: H & H, 1994. 7s. ISBN 80-85787-14-8
8. LOTKO E. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 1999. 64s. ISBN 80-7067-965-4
9. MOLNÁR, O. – Kubánek, M. *Kvalita a hodnocení překladau: Modely a aplikace*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. 167 s. ISBN 978-80-244-4792-6
10. MOUNIN G. *Teoretické problémy překladau*. Praha: Karolinum, 1999. 31s. ISBN 80-7184-733-X
11. MÜGLOVÁ, D. *Komunikácia, tlmočenie preklad*. Bratislava: ARIMES, 2009. 11s. ISBN 978-80-89132-82-9
12. NEČAS J. – KOPECKÝ M. *Slovensko-český a česko-slovenský slovník rozdílných výrazů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989. ISBN 80-04-22417-2
13. PRAVDOVÁ M. – SVOBODOVÁ I. *Akademická příručka českého jazyka*. Praha: Academia, 2014. 56s. ISBN 978-80-200-2327-8

Zoznam internetových zdrojov

1. <http://tvorim.net/typografia/70-pisma-delenie-fontov-a-ich-primerane-pouzitie>
2. <http://www.diamentustron.pl/>
3. <http://www.diamentustron.pl/cz>
4. <http://www.diamentustron.pl/cz/oferty-specjalne/wakacje-w-gorach-wakacje-w-ustroniu>
5. <http://www.diamentustron.pl/cz/restaurace-page-68223>
6. <http://www.euroregion-beskydy.pl>
7. <http://www.euroregionbeskydy.cz>
8. <http://www.euroregionbeskydy.sk>
9. <http://www.golebiewski.pl/cs/wisla>
10. <http://www.golebiewski.pl/cs/wisla/for-children>
11. <http://www.lemonresort.pl/>
12. http://www.lemonresort.pl/pl_cz
13. <http://www.msport.gov.pl/strategie-turystyka/uchwala-nr-143-slash-2015-rady-ministr-w-z-dnia-18-sierpnia-2015-r-w-sprawie-przyjecia-programu-rozwoju-turystyki-do-2020-roku>
14. <http://www.nocowanie.cz/polsko/>
15. <http://www.nocowanie.pl/>
16. <http://www.nocowanie.sk/polsko/>
17. <http://www.zones.sk/studentske-prace/gramatika/5045-zakladne-druhy-slovnikov/>
18. <https://detepe.sk/typografia-pravidla-a-pojmy-i/>
19. <https://pl.tripadvisor.com/>
20. www.golebiewski.pl

Zoznam tlačенých brožúr

1. Knapik, I. 2011. *Wisła, Podróż do źródeł*. Bydgoszcz: MARGRAFSEN, 2011. ISBN 978-83-60976-70-8
2. Wiślańska Organizacja Turystyczna. *S rodinou u pramenů, 7 dní ve Wiśle*. Wisła: PROMO-STUDIO, 2015. ISBN 978-83-940548-3-0
3. Zwoliński, G. 2015. *Aktrakcyjni razem – Wisła, Jabłunków*. Wrocław: Studio PLAN, 2015. ISBN 978-83-65329-19-6
4. Zwoliński, G. 2015. *Atraktivní spolu – Wisła, Jablunkov*. Wrocław: Studio PLAN, 2015. ISBN 978-83-65329-20-2